

Владимир ОСТОЈИЋ*

СЕМАНТИЧКА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА НЕКИХ РИЈЕЧИ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ У ВУКОВОМ РЈЕЧНИКУ И ЗБИРЦИ РИЈЕЧИ ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ 19. ВИЈЕКА

Сажетак: У овом раду аутор, послје кратког прегледа о богатству и семантичкој слојевитости ријечи у Вуковом *Рјечнику* и о лексикографским остварењима у црногорским часописима друге половине 19. вијека, расправља о проучавању Вуковог *Рјечника* са семантичке стране. Поређењем лексике из Црне Горе из ових изворника, аутор утврђује семантичка разликовна обиљежја у дефиницијама многих ријечи. Посебну пажњу посветио је исправкама Вуковог тумачења неких ријечи које дају аутори у *Збирци* допунама његових семантичких тумачења појединих ријечи, у неким случајевима савним новим значењима, па и новим ријечима, незабиљеженим у Вуковом *Рјечнику*.

Кључне ријечи и синџајме: Вук, Вуков *Рјечник*, *Збирка* ријечи, црногорска лексика, семантика, књижевна лексика, дијалекатска лексика, диференцијација

1. Вук је прво издање *Српскога рјечника* штампао у Бечу 1818, а 1852, такође у Бечу, штампао је друго издање у којему је око 20.000 ријечи којих нема у првом издању. На основу разлика у лексичком фонду, као и низа других појединости, с правом се говори о првом и другом Караџићевом *Рјечнику* (Вукомановић 1975: 53).

* Др Владимир Остојић, Никшић

Вуково знање о лексици и лексичком фонду српскохрватског језика било је у почетку реформаторског рада доста скромно. У првом *Рјечнику*, најзначајнијем Вуковом дјелу, у којему је „формулисана Вукова језичка и азбучна револуција” (Ивић 1991: 5), штампао је само ријечи које је у Беч донио у глави и за „разлику од свих осталих речника нашега језика, Вуков први *Рјечник* је у основи речник говора једнога човека” (Ивић 1991: 69). Ријечи у *Рјечнику* из 1818. г. су из Вуковог матерњег говора, што не значи да уколико нека ријеч недостаје у првом *Рјечнику*, да је није било у његовом говору. На путовањима се Вук сусријеће с ријечима које није раније знао, али је било и таквих које су му биле познате, неке је и сам употребљавао, али му при изради првога *Рјечника* „нијесу на ум пале” (Рјечник 1852: 1).

Тек по издању *Рјечника* 1818. г. почео је интензивније да проучава народни језик и дијалекте. При издању другога *Рјечника* имао је јасан увид у лексичке особине народних говора. Лексика му има „изразиту физиономију лексике истинских народних дијалеката” (Ивић 1991: 143). Вук је за тридесет и четири године, колико је протекло између издања првога и другога *Рјечника*, сакупио знатан број нових ријечи, тако да је половина ријечи у другом *Рјечнику* штампана по први пут. Неке ријечи, посебно погрдне, штампане у првом *Рјечнику*, изостале су у другом (Остојић 2018: 180).

2. При сакупљању грађе за свој *Рјечник* по Хрватској, Далмацији, Дубровнику, Боки и по унутрашњости Црне Горе, Вук је био посебно задовољан, што се види из његовог *Предговора* другом *Рјечнику* (Стојановић 1852: 2). У Црној Гори Вук се сусријеће не само с друкчијом средином од оне коју је имао у својим представама, друкчијом конфигурацијом терена од оне у своме родном крају и крајевима које је дотада посјетио, него и с лексиком коју није упознао нити од предака досељених у његов родни крај као ни од житеља крајева које је дотада упознао (Кашић 1972: 40–41; Остојић 1992: 201). Импресионирано га је црногорско богатство лексике, њена свјежина и једрина, њена семантичка слојевитост, изнијансираност и географска распрострањеност. Велики је број ријечи са црногорског говорног подручја које је сам забиљежио, или их је добио од Вука Поповића и Вука Врчевића (Остојић 2018: 180–181).

Већину забиљежених ријечи по Црној Гори Вук је регионално лоцирао и семантички идентификовао. У првом *Рјечнику* мање је од 400 ријечи са ужом географском локацијом. У другом их је око 600. Кад је ријеч о регионалној локализацији, Вук у *Предговору* другом *Рјечнику* врло опрезно констатује да локализацију не смијемо „буквално схватити”. Наиме, „ријечи које се говоре у Црној Гори понајвише се говоре онуда по своме приморју, а које се говоре у Херцеговини, оне се највише говоре и по Црној Гори” (*Рјечник* 1852: 1), мада, како и Вук каже, већина је задржала свој локални карактер репрезентујући дијалекатску базу одређених народних говора.¹ Позамашан је број ријечи уз које је географски локациони квалификатив Црна Гора², поред знатног броја ријечи уз које стоје локационе ознаке: Рисан, Бока, Паштровићи, Грбаљ, Пераст, Црмница, Будва, Котор, Пипери, Бар и Љешкопоље (Остојић 2018: 181).

3. У црногорским часописима који су се почели јављати од 1871. године развијен је култ личности Вука Караџића.³ Поред прилога из науке и умјетности, књижевности и културе, у њима се доносе и значајни прилози из језика у којима се подржава Вукова језичка реформа. Неки од њих су посвећени његовању културе говора, језику и стилу уопште.⁴ Посебна група чланака посвећена је проблематици српскохрватскога језика. У њима се полемише с Вуковим фонетским правописом, дају се нове сугестије и предлози.⁵

¹ Вук није унио у свој *Рјечник* све ријечи које је забиљежио на црногорском говорном подручју или су му их послала друга лица. Тако, на примјер, Врчевић му је послао око 500 ријечи, а он је у *Рјечник* увео близу 200 с географском локализацијом уз семантичку дефиницију (Стојановић 1924: 656).

² У *Рјечнику* из 1852. године уз 1.300 ријечи стоји локациона ознака Црна Гора. Међутим, код близу 700 ријечи нема никакве ознаке. Њих је Вук сматрао да су опште ријечи. Уз један број ријечи, које такође потичу са црногорског говорног подручја стоје други локалитети (Кашић 1972: 40).

³ У *Лучи* бр. 10. за 1897. год. стр. 403–405. под насловом „Мир праху бесмртнога Вука” посвећен је уводник поводом стодесетогодишњице његовог рођења.

⁴ Поред великог броја мањих и већих текстова ове врсте истиче се чланак „Враћајмо народне ријечи на своје мјесто”, *Нова Зеџа* 1/ 1889, бр. 5, стр. 195–196.

⁵ Такви су чланци: Вељко Радојевић, „О српском језику”, *Луча*, бр.4, стр. 266–268; „О српском језику” (наставак), *Луча*, бр. 5, стр. 342–344; „О српском језику” (наставак), *Луча* бр. 6, 385–387; „О српском језику” (наставак), *Луча* бр. 7–8, 466–470. „И још нешто о неким Вуковим народним изрекама”, *Луча*, 1898,

Највећи број је ипак посвећен лексички. Направљени су први покушаји биљежења књижевне и дијалекатске лексике и семантике, који представљају знатан прилог богаћењу лексичког фонда у Вуковим рјечницима. Вуков *Рјечник* се допуњава не само новим ријечима вуковског и поствуковског периода, већ се проучава његова лексика са семантичке стране. Неке ријечи су у њему кориговане. Редукован је фонолошки систем, акценат и географска локализација. Посебно је вршена редукција семантичке вриједности, а у неким случајевима давата су и сасвим нова значења. Ова *Збирка* је углавном диференцијал Вуковог *Српскога рјечника*.

4. Поређењем лексике из Црне Горе у Вуковом *Рјечнику* и у *Збирци ријечи* у црногорским часописима 19. в., уочавају се семантичка разликовна обиљежја у дефиницијама многих ријечи. Дистинктивна обиљежја су сасвим разумљива с обзиром на околности у којима је Вук сакупио лексику из Црне Горе, а оне су одредиле карактер те лексике, посебно с обзиром на њихову семантику. Наглашено је присуство лексике коју је Вук добијао од тамошњих записивача из Црногорског приморја уз које стоји географски квалификатив Црна Гора. Сакупљачи ријечи у збиркама су из унутрашњости Црне Горе (Остојић 1992: 202).

Разликовна обиљежја су изражена и у коришћењу ширих контекстуалних дефиниција о којима савремена лингвистика посебно води рачуна. Вук се тога не придржава при изради свога *Рјечника* за разлику од аутора *Збирке ријечи* који из различитих текстуалних окружења извлаче „контекстуално условљене семантичке варијанте истих ријечи” (Остојић 1992: 202).

Вуков *Рјечник* и у њему забиљежене ријечи из Црне Горе подстакли су, дакле, тамошње културне и јавне раднике на сакупљање лексике с циљем да се сачувају од заборавља у *Рјечнику* незабиљежене ријечи, да их семантички идентификују, а неке у *Рјечнику* записане ријечи семантички допуне, друге исправе и све географски прецизно лоцирају. Резултат тога рада је неколико мањих групација

бр. 11, 492–495; Митар Ивелић, „Прилошци за Српски рјечник”. *Просвјета*, 1891, бр. 3–4, 83–85.

ријечи, које чине *Збирку ријечи* у којој се диференцира забиљежени рјечнички фонд у односу на Вуков *Рјечник*.

5. У једној лексичкој групацији прикупљена је и сређена књижевна лексика које нема у Вуковом *Рјечнику*, а употребљава се на ширим просторима. У другој групацији су такође коректно сређене и семантички идентификоване ријечи дијалекатског карактера. У оба случаја, и у *іруји ријечи* књижевног карактера и у *іруји дијалекатских ријечи*, како их и скупљачи квалификују, ради се о збиркама ријечи диференцијалног карактера у односу на Вуков *Рјечник*.

Збирка ријечи у црногорским часописима доноси знатан број ријечи из црногорских говора којих нема код Вука. Њихова семантичка вриједност је, најчешће код већине аутора, разрађена до детаља. Уз семантичку дефиницију обиљежена је њихова географска распрострањеност, дају се и контекстуално условљене семантичке варијанте. Ту се доноси само диференцијална лексика у односу на Вуков *Рјечник*. Тако је у *Збирци ријечи* забиљежен позамашан број нових ријечи које нијесу нашле мјесто у Вуковом *Рјечнику*, а употребљавају се у народу:

алавершии (извијестити), *ілуха* (жена), *іевељаи* (животарити), *ілушчива* (глухи човјек), *іреданић* (ножић којим се гребе по дну котла), *іредач* (човјек који гребе), *дареч* (црв), *дроквица* (клинац), *дуса* (неприлика), *ђузина* (најгори дуван који се пуши), *замиришаи* (заслужити), *звиздов* (манитов, лудак), *зурлекање* (глупи и бесмислени говор), *зурлекача* (празноглава жена), *колеж* (кукање), *кољжница* (жена која кука), *лемишије* (смет), *лишњак* (стог од јасеновог или било којег другог листа), *маждриац* (глуп, неотесан високи дебели човјек), *макања* (закржљали човјек или мало дијете), *миришаи* (заслужити), *мозољ* (жуљ), *њушкало* (шпијун), *оіуљов* (покварен човјек), *одришов* (покварен човјек), *ојркаи* (настран), *іањеіа* (рупа), *іожмо* (неваљао човјек), *іревијуша* (жена која много превија, премудрује), *савардак* (колиба), спич (клин од дрвета), *сіишии* (састављати — Мајстор *сіиши* врата. Дрвођеља *сіиши* одар), *чакалица* (говорљив човјек), *чари* (мађије).

Диференцијална *Збирка ријечи* у црногорским часописима 19. вијека представља, прије свега, рјечничку збирку, не и акценатску.

Само у појединим случајевима даје се акценат ријечи, а неки аутори сасвим често коригују Вуков акценат ријечи и дају богат морфолошки опис, док за присуство синтаксичких веза и реченичних односа слиједи контекстуалне дефиниције за неке ријечи.

6. У другој групи прилога из лексике у црногорским часописима представљени су први покушаји на српскохрватском језичком подручју проучавања Вуковог *Рјечника* са семантичке стране. У тим списима⁶ не дају се синтетичке студије с детаљним увидом у семантичке вриједности ријечи у Вуковом *Рјечнику* из 1852. године. Покушаји су усмјерени у сљедећим правцима: (1) праве се исправке семантичких тумачења појединих ријечи (*брдун, ѿлагиш, дураѿи, звек, кал* и сл.); (2) врше се допуне Вукових семантичких тумачења одређених ријечи (*навака, кркало, мучница, одора, сједник, ѿекун* и тако даље); (3) неке ријечи добијају савим нова значења (*ѿемељ, муханай, ѿреходница, ѿић, чурик* и сл.).

Аутори *Збирке* не врше диференцијацију лексичких особености у поменутих изворницима на основу лексичко-семантичке слојевитости ријечи, већ и из аспекта лингвистичко-граматичких особина. Тако, на примјер, В. Радојевић истиче како Вук на основу фонетско-граматичких дублета увећава лексички фонд у своме *Рјечнику*, што поткрепљује сљедећим примјерима:

слаѿи = силаѿи, сѿабаљика = сѿабаљика, срамоѿа = сѿрамоѿа, врчмање = врнчање = рчмање, врчмаѿи = врнчаѿи = рчмљаѿи, врчманица = врнчаница = рчманица, саживаѿи = сажимаѿи, саживање = сажимање, свануѿи = самнуѿи = савнуѿи, свирала = свијара и ост. (исп. Остојић 2003: 110).

⁶ Митар Ивелић, „Прилози за српски рјечник”, *Просвјета*, 1891, бр. 3–4, 83–85; Ј. Рогановић, „Прилози грађи српскога рјечника”, *Просвјета*, 1895, 531–537; Ј. Рогановић, „Прилози грађи српскога рјечника”, *Просвјета*, 1895, 583–588; Вељко Рогановић, „О српском језику”, *Луча* 1/1895, 266–268; В. Радојевић, „О српском језику”, *Луча*, 1895, бр. 6 и 7, стр. 385–387, 466–470; С. Магавуљ, „Враћајмо народне ријечи на своје мјесто”, *Нова Зеѿа* 1/1899, бр. 5, 195–196; М. Веселиновић, „Прилог српском језику”, *Нова Зеѿа* 1/1889, бр. 7, 226; Вељко Радојевић, „Јавна говорница”, *Нова Зеѿа* 2, 1890, бр. 2, 77–78; М. Веселиновић, „Прилог српском језику”, *Нова Зеѿа* 2, 1890, бр. 7, 271–272; Вељко Радојевић, „Још нешто о пољци”, *Нова Зеѿа* 2, 1890, 399–400; Филип Ковачевић, „Митолошки рјечник”, *Нова Зеѿа* 1, 1890, бр. 1, 24–27.

6. 1. У највећем броју случајева у црногорским часописима друге половине 19. вијека дају се оправдане критике на Вукова тумачења појединих ријечи. Наиме, уз неке ријечи Вук даје једно значење, а аутори збирки сасвим друго и друкчије или га у неким случајевима коригују допуњавајући им семантичку вриједност или географску распрострањеност. Оправдане су, на примјер, њихове критичке примједбе на објашњења уз ријечи:

ѡраѡиѡѡи, ѡешњаѡи, уриѡзан, ѡусѡорук, скосје, балеѡа, ѡућеѡина, кимиѡа, дрвениѡа, дураѡи, ѡриѡѡѡи, кркориѡи, сѡрѡаѡи се, лиѡаѡи и остале.

6. 2. Да бисмо јасније представили разлику између Вукових семантичких објашњења у *Рјечнику* и објашњења у *Збирци ријечи*, доносим овдје у цјелости изводе објашњења семантичке идентификације ријечи: *ѡраѡиѡѡи, уриѡзан, ѡешњаѡи, ѡусѡорук* и *скосје*.

У Вуковом *Рјечнику* ријеч *ѡраѡиѡѡи* је овако дефинисана: *ѡраѡиѡѡи. ѡим, v. impf. (особито по југозап. кр.) veriliren, perdo, cf. губити*. Поред тога и послеје тога — наведена је потврда за његову употребу у примјеру: *Ко сѡаро крѡи, конце ѡраѡи*.

У *Збирци ријечи* иста ријеч се објашњава овако: „*Траѡиѡѡи* значи *ѡраѡиѡѡи* — употребљавањем нечега — јер народ у горњој изреци не каже цијелу мисао, већ подразумијева оно што не каже, бива, ‘узалуд’ (трата), као што у изрекама и прекорјечицама више пута ради. н. пр. ‘ни вран кости’ рече се када се означује дубина или провалија са какве врлети. Да *ѡраѡиѡѡи* значи *ѡроѡиѡѡи* потврђује и горња Вукова изрека, која се код нас овако употребљава: — ‘Старо крпи — конце трата’, ‘Старо ѡуби — данке губи’ па и многе друге. Н. пр. ‘Брат се брати да те трата’ (тј. брати те да те троши да те нестаје) — Ко не зна како ће новце да *сѡраѡи*, нека их на лутрију даде. Од тога има глагол *ѡѡраѡиѡѡи* и истрошити. н. пр.: А) Позајми ми мало сачме, Б) — Немам све сам истратио (потратио = потрошио).”

За ријеч *уриѡзан* у Вуковом *Рјечнику* налазимо сљедеће објашњење: „*Уриѡзан = оѡѡар sharf. acutus.*”

У *Збирци ријечи* пише: „*Уриѡзан* значи подложен лаком наоштрењу. *Уриѡзан* нож, дакле, онај који из затупљености кратким оштрењем прелази у ријеч наоштри се. Вук је ту ријеч погрешно протумачио што је чуо од некога пошто је наоштрио нож узвикнуо:

Ала уријезна ножа! Чиме није подразумијевао оштрину ножа, него вриједност гвожђа које млако прелази из затупљености у ријез, које се даде лако наоштрити. Гледе на то, нож може бити и туп па ипак уријезан и обрнуто. н. п. А: Тупа ножа! Б: Иступио се је, али да знаш нож је уријезан! Мало си гледао таквог гвожђа...”

Код Вука је „*Пешњаџи* — рђаво што радити, особито шити” а „*џешњање* — крпљење”.

У *Збирци* стоји овако: „Кад би било *џешњаџи* оно што Вук вели, онда би било и *џешњање* = рђаво растење особито (!) крпљење.” „Него то није тако. *Пешњаџи*, значи ‘у опће споро што радити’, па ма било јести, а не може стајати ни особито оно, тако и *џешњаџи* значи ‘споро работање’, било каква рада. Према томе, може штогод ко рђаво радити и највећом брзином па му се не може казати да пешња, док опет може пешњати, а да у најбољем реду извршује свој посао. Ја вјерујем да је Вук чуо ту ријеч у прилици када је некакво женскиње крпило не разумијући се у свом послу, али та ријеч није се односила на рђаву, него на спору радњу...”

Пусторук је у Вуковом *Рјечнику џразне руке човјек*.

У *Збирци ријечи* кажу „да то не може бити ни по конструкцији те ријечи. *Пусторук* значи ‘*џусџе руке човјек*’ *издашан*, *џрошаџија* (противно од *разоручан* — нема код Вука —, за којег би италијанац казао: *danti piligliatanti paşa* (трошити колико зарађује); а *џразнорук* значи ‘празне руке човјек’. То барем свака зна.”

Именица *скосје* у Вукову *Рјечнику* значи „дрвље што се косијером поткреше те падне на тле”. У *Збирци ријечи* „*скосје* и *скосине* означавају разну травурину што се покоси — а не поткреше — косијером по доцима испод маслина и испод међа.” Значење које је Вук приписао именици *скосје*, у *Збирци* се односи на *скресине* (скресати) „јер се воћка и друга стабла не косе, него се крешу, поткресавају”.

6. 3. Нешто друкчије значење од онога које даје Вук добило је у *Збирци ријечи* више других лексема: Именица *љућевина* забиљежена је код Вука са значењем *шџукавица*. Уз синонимску семантичку дефиницију дат је и географски квалификатив тако што јој је значење локализовано на подручје Боке.

У лексичким збиркама ове двије ријечи не могу се сводити на ниво синонимичности јер *шџукавица* = *riřsen*, *љућевина* = *љуџина*

па аутор каже: „Ја не вјерујем да се ове двије ријечи дају свести под исти појам, пошто не наликују једна другој колико ни коза прасцу.”

Именица *кимија* добила је у *Збирци ријечи* друкчије значење од онога које даје Вук. У Вуковом *Рјечнику* семантички је дефинисана као „силно вријеме” н. п. киша, снијег, град и сл. У *Збирци* је извршена диференцијација код Вука наведених временских непогода: *кимија* се каже за кишно вријеме, а за град се каже *суљаја*. За лоше снијежно вријеме се не каже ни *кимија* ни *суљаја*.

Код Вука је именица *дрвеница* дата са сувише уопштеним значењем „на самару оно што је од дрвета осим стеље”. У *Збирци* је, међутим, извршено строго разграничење назива за поједине дјелове од дрвета на самару (главар, крстеница и сл.). *Дрвеница* је у *Збирци* „палица на самару на којој се јаше”.

У Вуковом *Рјечнику* *дураћи* и *џриљети* су синоними. У *Збирци* је глагол *дураћи* забиљежен са значењем *џрајити* и *џресити* („Дурали су ми опанци по године, Дурало ми је пиће до Аранђеловадне, Дура дијете на кољено, Дура на Радула”). Глаголска именица *дурање* забиљежена је са значењем *џрајање* и *џресење*.

Код Вука су глаголи *спрцати се*, *кркорити* и *лигати* забиљежени са значењем: *уџјерати* *јоведа* у *џор* (спрцати се), *кркоџати*, *цвркоџати* (кркорити), *лизати*, *лијејати* (лигати), док у *Збирци* имају значења: *сломити се* (спрцати се), *кржљавити* (кркорити), *џужити се*, *јагити се* у *желудцу* (лигати) (исп. Остојић 2002: 125–127).

6. 4. Без претензија да у цјелини дамо семантичке диференцијалне случајеве које нам нуде Вуков *Рјечник* и *Збирка ријечи* у црногорским часописима, задржаћемо се само на неким корекцијама Вукових семантичких објашњења. Доносимо овдје наспрам Вукових сасвим нова значења у поменутој *Збирци*.

Именица *брдун* у Вуковом *Рјечнику* има значење *два џроза*, а у *Збирци* *брдун* значи *џруи*, *млаз лозови*; код Вука *будац* значи *бумбар*, а у *Збирци* *зунзар*; *јадаш* је код Вука *јалавешни џуџер*, а у *Збирци* *слейић*; код Вука *замира* је *замјера*, а у *Збирци* *замира* је *замука*, *заслуја*; *замирити* код Вука је *џримирити* и *замјерити*, а у *Збирци* *заслужити*, *сјећи замучити* (*Замирио* је више него што му можеш платити); *звек* код Вука значи само *јлас*, а у *Збирци* *сјрдња* (Стао се с њима *звек* и *чакалица* каквога још није било од *Адама*); *земаница* код Вука значи *чама* или *чинија*, а стоји *земљаница*;

у Збирци земаница је сисија од њиле; мучница је код Вука — суд у млину за брашно, а у Збирци — кобасица од брашна; одора је код Вука — илџен ошмачине, а у Збирци — сѝрема; код Вука је оѝека — циѝла, а у Збирци је оѝека — изѝорейина, лијејо мјесѝо ѝрема сунцу; ѝекун је код Вука — коло, ѝочак, а у Збирци — комад; ѝић је код Вука иње, а у Збирци — мраз, сѝудено вријеме.

У Вуковом Рјечнику семантички је сужена вриједност именицама: балеѝа, мањкавање, мађуѝница, навака, ѝреходница, сједник, ѝемељ, шкољ, шкриња и др.; а нијесу у цјелости ни на задовољавајући начин семантички идентификовани ни глаголи — дродѝѝи залежайѝи се, калијежѝѝи се, уканийѝи се, ѝећи и придјеви — ѝињав, узовне, удесан, чурук. И тако даље. Све ове ријечи, као и позамашан број оvdје ненотираних, у Збирци су забиљежене с допуњеним значењима.

7. Пратећи у Збирци ријечи у црногорским часописима друге половине 19. вијека семантичку анализу појединих лексема и њихове еквиваленте у Вуковом Рјечнику, можемо закључити сљедеће: (1) Збирка ријечи је диференцијал Вуковога Срѝскоѝа рјечника, (2) она доноси знатан број ријечи непознатих Вуку, (3) неке у Рјечнику записане ријечи семантички су допуњене, другима је семантика исправљена, а више њих добило је сасвим ново значење, (4) у једном броју ријечи редуковани су: фонетски систем, акценат и географска локализација, (5) у Збирци се користе различита текстуална окружења за извлачење ширих контекстуалних семантичких дефиниција о којима данашња лексикологија посебно води рачуна. Вук се тога не придржава при изради свога Рјечника.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Бошковић 1978: Радосав Бошковић, *Одабрани чланци и расѝправе*. Титоград: ЦАНУ, 1–491.
- [2] Вукомановић 1975: Славко Вукомановић, „О Вуковим српским рјечницима”. Београд: *Књижевност и језик* 1, 53–59.
- [3] Ивић 1991: Павле Ивић, *О Вуку Караѝићу*. Сремски Карловци — Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1–315.
- [4] Кашић 1972: Јован Кашић: „Речи из Црне Горе у Вуковом Рјечнику и књижевном језику”. Титоград: *Зборник за језик и књижевност* 1, 39–44.

- [5] Остојић 1992: Бранислав Остојић, *О семантичкој диференцијацији неких ријечи (На материјалу из Вуковој Рјечника и Збирке ријечи у црногорским часописима друге половине 19. вијека)*. Београд: НСС у Вукове дане 22/1, 201–208.
- [6] Остојић 1992: Бранислав Остојић, *Из црногорске лексикологије и лексикографије*. Никшић. Унирекс, 1–204.
- [7] Остојић 2003: Бранислав Остојић, *О црногорском књижевнојезичком изразу III*. Подгорица: Универзитет Црне Горе, 1–288.
- [8] Остојић 2018: Владимир Остојић, „Семантичка идентификација неких именичких одредница из Црне Горе у Вуковом Рјечнику из 1818”. Подгорица: *Гласник Одјељења хуманистичких наука* бр. 4, стр. 179–186.
- [9] Стојановић 1924: Љубомир Стојановић, *Животи и рад Вука Стефановића Караџића*. Београд: 1–783.

Vladimir OSTOJIĆ

THE SEMANTICAL DIFFERENTIATION OF SOME WORDS FROM
MONTENEGRO IN VUK'S „RJEČNIK” AND IN THE „ZBIRKA
RIJEČI” FROM THE SECOND HALF OF 19TH CENTURY

Summary

Keeping track of the semantic analysis of some individual lexemes and their equivalents from Vuk's *Rječnik* in the *Zbirka riječi* in Montenegrin periodicals in the second half of 19th Century, author is concluding the next: (1) *Zbirka riječi* is the differential of Vuk's *Srpski rječnik*; (2) it brings an important number of words that were unknown to Vuk; (3) some words noted in *Rječnik* semantically are supplemented, to other ones the semantics is corrected, and more of them got the entirely new meaning; (4) in a number of words, the phonetic system, the accent and geographic localization are reduced; (5) in *Zbirka riječi* are used different textual surroundings aimed to extracting broader contextual semantic definitions, about which the these days lexicology especially takes care. Vuk, during the work on his *Rječnik*, had not complied with these rules.

Key words: Vuk, Vuk's Dictionary, collection of words, Montenegrin lexics, semantics, literary lexics, dialectical lexics, differentiation